

Fonts documentals per a l'estudi de la cacera a les Muntanyes de Prades

Josep M. T. Grau Pujol

La cacera, a les èpoques moderna i contemporània, podia ser individual o col·lectiva. Com agrupació de persones amb un mateix objectiu de lleure i esport, necessitava d'uns requisits legals per a la seva pràctica. En primer lloc, la tinença d'armes de foc estava regulada i hom necessitava un permís especial, l'encarregat de lliurar-lo era a partir del segle XIX el govern civil de la província. Com que el fons documental que es conserva d'aquesta institució s'inicia tardanament (mitjans del segle XX) haurem de recórrer a fonts secundàries, com per exemple els llistats que es poden trobar en els ajuntaments (majoritàriament dels segles XVIII-XX), o la publicació de l'atorgament de llicències d'armes de caça que es realitzava en el Butlletí Oficial de la Província (BOPTT).

Segons el reglament de la llei de caça del 1903, l'edat mínima per poder caçar era de 15 anys. La temporada de cacera d'aus anava del primer de setembre fins al 31 de gener; les fondes no podien oferir animals de caça en temps de veda en els seus menús. Com a mesura preventiva en totes les escoles, públiques o privades, s'havien de penjar uns quadrets sobre la protecció de les aus insectívores en seguiment de la llei de 19 de setembre del 1896, en especial atenció a la prohibició de destruir nius. Respecte la caça de coloms, hom havia de marcar-se una distància mínima d'un quilòmetre dels colomars, a excepció de l'època de collita. Un capítol especial mereixen els animals depredadors ("dañinos") com els llops, guineus, gats salvatges, linxs o rapinyaires. L'administració afavoria la seva captura a través de premis en metàl·lic.

El 16 d'abril de 1882 localitzem al BOPTT tres llicències d'armes de caça a la Conca: una a Passanant, una altra a Rocafort de Queralt i una darrera a Montblanc (Josep Figueres Rossell). En el mateix any (29 d'octubre) la relació és més extensa, de les poblacions situades al peu de les muntanyes de Prades en sobresurten dues, Montblanc amb cinc concessions (Joan Gassol, Antoni Ginestar, Mateu Oller Mestres, Pau Ribé Barrat, Joan Robuster), la Selva del Camp amb tres i segueix l'Espluga de Francolí amb una sola (Pau Llaurador). A la resta de Conca, n'hi ha tres a Solivella, una a Lilla i una altra a Rocafort de Queralt (BOPTT número 249). A tall d'exemple hem

sols n'apareixen dues (la Riba i la Selva), i el dia 4 de març (BOPTT número 54) únicament una a la Selva. Ja a la tardor, el 27 de setembre (BOPTT número 221), la diversitat geogràfica és més gran, se'n lliuren tres a Montblanc i una de sola a Alcover, la Riba, la Selva del Camp, i a la resta de la Conca tres més (Blancafort, Passanant i Rocafort de Q.). El 13 d'octubre (BOPT número 243) n'hi ha més, novament a Montblanc (Miquel Fornell Esteve, Salvador Pedrol Poblet), a Alcover (tres), la Riba (dues), la Selva (una), Vilaverd (una); i a la resta de Conca al capdevant hi ha Santa Coloma de Queralt (quatre), Rocafort (dues) i Santa Perpètua (una). El 4 de novembre (BOPT número 262) que ens

Figura 1. Un dia de caça major.

efectuat un buidatge exhaustiu de l'any 1903. El dia 13 de gener (BOPTT número 11) que afectin al massís pradenc hi ha una llicència a l'Albiol, Capafonts, Vilaverd i dues a Montblanc (Salvador Cantó Sabater i Joan Martorell) i a la resta de Conca una altra a les Piles. El dia 6 de febrer, en un nou llistat (BOPTT número 32),

afectin n'hi ha tres (Alcover, Montblanc i Santa Coloma); finalment, el dia 5 de desembre de 1903 (BOPT número 289), en documentem una a l'Albiol, Vilaverd i Vimbodí i quatre a Rocafort de Q.

Els expedients motivats per infraccions a la llei de caça i pesca són interessants per a cons-

tatar el control de la Guàrdia Civil i els guardes rurals i l'incompliment de la reglamentació. Les multes les podem localitzar en la sèrie de fiscalitat dels fons municipals, però també en els fons judicials, a més del fons del Servei de Recursos Forestals de Tarragona (Arxiu Històric de Tarragona) en la sèrie de denúncies i infraccions. Però de nou les notícies aparegudes al BOPT són una excel·lent eina de recerca, sobretot pel seu abast territorial.

En el BOPT del 10 de juny del 1883) llegim que a tres veïns de Prades (Josep Sánchez Oliva, Josep Josa Fort i Bonaventura Balcells) se'ls decomissa una escopeta i un conill mort per ser època de veda, a més reben una pena de 15 ptes. (número 134). Al mes següent (10 de juliol) es confiscuen les escopetes, pólvora i perdigons de dos ribetans (Pere Serra Alemany i Salvador Bargalló Ruiz), també a Alcover les autoritats prenen l'escopeta i el gos de Ramon Plana. A Montblanc els sancionats són quatre (Jaume Esplugues Pedrol, Mateu Oliver, Joan Rosselló Jover i Joan Santana) per portar els gossos llebrers sense collar ni murrió (BOPT 158). El 9 d'agost de 1883 s'anuncien penes pel mateix motiu a Vimbodí (Antoni Vila Roig) i també s'incauten escopetes a Josep Grinyó Alsamora i Macià Guasc llorac (a més de quatre gossos). A Vallclara es multa al caçador Joan Sales Calderó i a Mont-ral a Sebastià Altès Roig (BOPT 183). L'11 de novembre s'apresa a Pau Codina de Vimbodí. Remarquem l'important pes de la caça i la pesca a les terres de l'Ebre, on abundaven les aprehensions i multes per utilitzar perdus de reclam, fures i xarxes, o no disposar de llicència.

Sobre els vedats de caça es pot fer un seguiment en el fons de la delegació d'Hisenda de Tarragona (AHT). Durant el franquisme tributava com impost de luxe, hi ha expedients dels anys 1945-1957 (caixa 2072). També és recomanable consultar en els fons

de les germandats de pagesos i posteriorment cambres agràries, sense oblidar els serveis d'extensió agrària, que amb els traspassos de competències evolucionarien com a Oficines Comarcals del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya. A la de Montblanc hi ha un expedient general sobre caça dels anys 1962-1980 (AHCMO). Vinculat amb els caçadors hi ha la modalitat de tir al plat, a l'arxiu de la Diputació de Tarragona hi localitzem informació sobre subvencions d'ajuts a trofeus (1950-1956) (1).

Referent a les Societats de Caçadors, en l'esmentat fons del govern civil tarragoní hi ha els estatuts d'algunes, com per exemple el Centre d'afeccionats a la caça d'Alcover (1932), la Societat de Caçadors del Montsant de Cornudella del M. (1959-1966), La Caçadora, de Montblanc (1934) o la societat Francolí, de l'Espluga de F. (1964). A Capafonts existia una Associació de pagesos i protectors de la caça (1932-1933) i a Vimbodí, la Societat de caçadors Milans (1969), moltes d'elles guarden documentació, si bé seria interessant el seu dipòsit als arxius públics a fi d'afavorir el seu estudi i evitar-ne la pèrdua.

Malauradament la producció bibliogràfica sobre la caça a la demarcació tarragonina no és gaire abundant, sense comptar alguns capítols o apartats en alguna monografia local podem destacar les aportacions d'Albert Curto Homedes per Tortosa (2) o Felip Fucho Pasqual per la Terra Alta (3). Desitgem que aquesta breu nota arxivística fomenti l'estudi de la cinegètica a les nostres comarques.

Notes

(1) Per conèixer les possibilitats per investigar l'esport us remetem al nostre article, "L'esport: Socialització i cultura popular. Fonts documentals per al seu estudi. La demarcació de Tarragona com a exemple", Revista d'Etnologia de

Catalunya (Barcelona) número 23 (novembre 2003), pàg. 164-165.
(2) "La gestió dels Ports durant la baixa Edat Mitjana", Recerca (Tortosa) 5 (2001) pàg. 21-52.

(3) El llibre de la caça. Els sistemes de la caça a la Fatarella. Terra Alta. Barcelona 1998.

Apèndix

Arxiu Municipal de la Selva del Camp (AMSC), fons municipal, caixa 374, registre 6322.

Carta de l'ajuntament de la Selva del Camp al Governador Civil de Tarragona sol·licitant autorització per a realitzar una batuda al porc senglar.

"Alcaldia de Selva del Camp
Número 117

Excel·lentíssim senyor:

Havent-se'm presentat alguns veïns d'aquesta vila propietaris i mitjers de finques de la partida "Mas Ripoll" (muntanya) d'aquest terme municipal, manifestant-me que han aparegut a l'esmentada partida diversos pocs senglars, els quals ocasionen diàriament greus perjudicis en les plantacions, particularment en el conreu de les patates, la collita de les quals es tem que, de no posar-s'hi remei, sigui gairebé destruïda per complet per dits animals, desitjaria, en bé dels interessos agrícoles d'aquesta localitat, obtenir autorització de Vostra Excel·lència per organitzar una colla de veïns afectes a l'esmentada partida, per amb armes de foc i de tall, poder donar una batuda per tal de caçar els referits porcs senglars els dies 26 i 29 del corrent mes.

Visqui Vostra Excel·lència molts anys.
Selva del Camp, 23 de maig de 1932

L'Alcalde,

Excel·lentíssim Senyor Governador Civil d'aquesta província
Tarragona"